

SOFIE SELLING RASMUSSEN

Offentliggjort d. [26. oktober 2016](#)

Sofie Selling Rasmussen blev født i 1930 og bor på Nedermarksvej 3 i Mejlby nær Hjortshøj. Sofies barndom bragte både lyse og mørke sider med sig. Hun startede i skole som syv-årig og kom senere til at være ung pige i huset på Mariendal. I sine unge år mødte hun til et krobøl Søren, og selvom afstanden i de første år var stor imellem dem, holdt de sammen. Læs Sofies erindringer til sine efterkommere her.

Erindring er indsendt af Todbjerg-Mejlby Egnsarkiv.

KÆRE EFTERKOMMERE

Jeg har mange gange tænkt på at skrive om min barndom, ungdom og livsforløb i det hele taget. Jeg vil nu forsøge at huske og skrive ned, så I kan forstå lidt af min og dermed jeres baggrund.

Mine forældre er Gudrun Krestine Jensen, født på "Grimsbjerg" den 28. januar 1903 og Jens Selling Nielsen født i Mejlgade nummer 18 i Aarhus den 13. november 1900. Mor er døbt i Mørke Kirke og far i Aarhus Domkirke. Fra og mor blev viet i Mørke Kirke den 13. april 1929.

Efter giftermålet var det så meningen, at de skulle bo sammen med mine bedsteforældre her på gården. Far var opvokset her som plejesøn hos Sofie og Johan Nielsen. De var hans farbror og tante, de havde ingen børn selv. At de to generationer skulle bo sammen, var en meget dårlig beslutning, der aldrig kunne gå godt. Bedstemor og mor var alt for forskellige. Bedstefar og bedstemor kom fra små kår og havde tjent det hele selv, så de var meget forsigtige og påpasselige med alting. Mor kom fra en stor gård "Grimsbjerg", hvor der bare blev brugt løs, og hvor der var nok at tage af. De boede sammen her på gården i sommeren 1929, men så blev jeg den egentlige årsag til, at far og mor flyttede til Marie Magdalene.

Da mor blev gravid med mig, blev hun meget dårlig med opkastninger fem gange om dagen, og det blev ved, til hun fødte, hver gang hun var gravid. Man forstår ikke, at hun fik fem børn, men som hun sagde engang, "det var jo nødvendigt, når de døde de to af dem".

Mor havde som sagt madlede, og havde gemt en frikadelle fra søndagsmiddagen til om mandagen, hvor den øvrige familie skulle have stegt flæsk som sædvanlig. Det tog bedstefar ilde op og sagde "Nå, der er nok én, der er for fin til at spise flæsk". Så blev far gal og sagde, at så kunne de rejse, for det her var uholdbart i længden.

Far og mor begyndte at se på flere landejendomme, blandt andet en i Risvang. Jeg ved ikke, om de mente, at det var for tæt på, i hvert fald købte de "Højslet" i Marie Magdalene. Det var en gård på 25 tønder land med gode bygninger, men mest sandjord. Den kostede 27.500 kroner, heraf de 11.300 kroner kontant. "Højslet" lå meget hyggeligt langs med en plantage, der hørte til Fjeld skov. Gården havde matr. nummer 9a og 6e af Marie Magdalene, en eng havde matrikelnummer 25a Klemstrup. Mor og far flyttede ind på "Højslet" den 1.11.1929.

Jeg blev født den 12.03.1930 klokken 16:30 på Fødselsanstalten i Aarhus. Det var min mormor, der ville have, at mor fødte der, da mine forældre ikke kendte meget til naboerne, så det var mest betryggende, mente de. Fars søster Laura passede hus og lavede mad til far og karlen Hjalmar i den tid, mor var indlagt. Jeg lod vente på mig. Mor lå så længe på fødegangen, at far undtagelsesvis fik lov til at besøge hende. Manden kom ellers ikke længere end til indskrivningen, han måtte ikke overvære fødslen, så han kunne godt tage hjem igen.

Jeg blev døbt i Marie Magdalene Kirke den 27. april 1930. Men hvad skulle jeg så hedde? Mor ville ikke, at jeg skulle hedde Sofie. Men både mormor og farmor i Aarhus kom og sagde, at jeg da selvfølgelig skulle kaldes Sofie. Vi skulle jo arve gården – så derfor!! Jeg kan ikke huske noget om mine første leveår.

TO DØDE SMÅSØSTRE

Jeg var fire år, da min lillesøster Johanne døde, og hun lå i en lille kiste oppe i forgangen. Jeg husker, hvordan mor stod og græd ved siden af kisten, og jeg har siden hen fået fortalt, at jeg sagde til hende "jamen mor, du har da mig". Jeg har nok følt mig lidt tilsidesat. Johanne blev født den 28. september 1933 og døde den 29. juli 1934.

Hun havde faet lungebetændelse og var kun syg i én dag. Det var før man kendte pencillinen, hun fik i stedet kamferindsprøjtninger, som skulle hjælpe, men forgæves. Jeg var med til begravelsen, og det har nok været for voldsomt for mig, for flere år efter græd jeg, når jeg hørte sang og orgelmusik. Det, at de begravede min lillesøster, og at mor og far var så ulykkelige, var for meget for mig.

Mor blev gravid igen og fødte Anne Marie den 17. november 1935. Hun var født med en tarmforsnævring, så både hun og mor blev indlagt på Grenaa Sygehus, mor skulle jo amme hende. Efter tre uger sagde overlægen, at han syntes, mor skulle rejse hjem, så ville de hjælpe Anne Marie, så godt de kunne. Anne Marie døde af lungebetændelse den 27.04.1936. Begge mine søstre er begravet på Mejlby kirkegård.

Sommeren 1937 var mor atter gravid. Omkring 1. juli blev jeg sendt på ferie i Aarhus hos min faster Marie. Det var alle tiders. Jeg har en jævnaldrende fætter Niels, og vi legede, var i cirkus og gik ud til "Ørnereden" med frokosten i en jordmodertaske. Det var alle tiders syn, når onkel Johannes gik forrest med jordmodertasken dinglende i sin stok over den ene skulder, og vi andre tre traskende bagefter. Ude fra "Ørnereden" sejlede min onkel, fætter Niels og jeg ind til Aarhus havn med en turistbåd, medens faster Rie tog bussen. Hun kunne blive søsyg bare ved at se på vandet, så hun skulle ikke ud at sejle.

Den 12. juli kom der bud hjemmefra, at jeg havde fået en stor lillebror, der vejede fem kg og som var skindød ved fødslen. For at få liv i ham, skulle faster Ellen gå ud til vandpumpen på gårdspladsen og fylde en zinkbalje med vand, og da jordmoderen lagde ham ned i vandet, kom der liv i fyren. Han gav et ordentligt vræl fra sig, og alle var lykkelige. Nu ville jeg hjem med det samme, men jeg var jo kun syv år og kunne derfor ikke selv rejse hjem med toget til Ryomgård. Jeg husker min farfar fulgte mig hjem. Han boede dengang på "De gamles Hjem".

Min lillebror blev døbt Niels Johan i Marie Magdalene Kirke. Han blev opkaldt efter fars plejefar, og da både mor's og far's biologiske forældre hed Niels, var det ikke til at komme udenom.

Det var da spændende at få en lillebror, men ham kunne jeg jo ikke lege med, så det var to nabobørn, der hed Arne og Edith, begge på min alder, som jeg legede med næsten hver dag. Vi gik ofte ind i skoven, hvor vi havde huler. Så sad vi der med en madpakke og saftevand og nød det. Der lå en sandgrav mellem "Højslet" og naboens ejendom, og der fik fantasien frit løb. Arne ville være bager, han lavede "sandkager", som Edith og jeg så skulle købe. Vi legede også bondegård med køer og grise. En pind, en snor og et søm, så havde vi en ko, der så blev tøjret på græsplænen og blev flyttet og fodret, som vi så, far gjorde.

Jeg legede også med børnene inde i præstegården. De hed Birgit og Aksel. Præstefruen Adda Andersen var så sød. Vi måtte lege med alting, selv med det tretårnede sølvtøj. Præsten Aksel Andersen, far og søn hed det samme, røg lang pibe. Den var så lang, at den lå langt hen af gulvet, så ét af os børn skulle tænde den for ham, mens han "babbede" på den. Jeg har aldrig set en sådan pibe andre steder.

Jeg husker, vi legede "Tornerose". Aksel ville være prinsen, for han ville kysse mig, men det ville jeg ikke have. Men Addamor, som præstefruen blev kaldt, sagde så, "ja men lille Sofie, det sker der da ikke noget ved", men jeg holdt nu på min mening.

I sommerferierne var jeg en uge i Aarhus hos faster Rie og onkel Johannes, og så var fætter Niels en uge hos os. Jeg var i Aarhus, da ammunitionsskibet sprang i luften i havnen den 4.07. 1944 . Det gav et mægtigt brag.

Det var også på ferie i Aarhus, at jeg første gang så en film. Det var Sørensen og Rasmussen, den med kong Frederik VII og grevinde Danner. Den må have gjort indtryk, siden jeg husker det endnu.

Jeg var også her i Mejlby hos mine bedsteforældre. De forkælede mig og naboens datter Anna Skovborg, som kom herop og legede med mig, så jeg kedede mig slet ikke. Vi nød det sammen.

Den 1. april begyndte jeg at gå i skole i Marie Magdalene. Jeg havde til min fødselsdag den 12. marts fået en skoletaske, en såkaldt "rumpedasker" og et slangeskindspræget penalhus. Jeg mindes endnu, da jeg lidt betænkelig gik hen af vejen med min legekammerat Arne ved hånden. Arnes og min mor gik og snakkede bagved os. Da vi nærmere os skolen løb Arne, han ville ikke følges med en pige.

I skolestuen tog lærer Jørgensen imod os og skrev vore navne i en protokol. Fru Jørgensen kom og inviterede mødrene ind til kaffe i privaten, og der stod vi børn så og kiggede på hinanden. Vi følte os meget fremmede, kun få var nogen vi kendte, vi havde ikke børnehaven eller "nullte" dengang, så det var en meget stor forandring at skulle begynde i skolen. Jeg har skrevet mere om min skolegang i artiklen "Hvad jeg husker fra min skoletid".

JUL

Om vinteren kørte far ofte træstammer inde fra skoven og ud til offentlig vej. Jeg ved ikke, hvad han fik for det, men vi måtte fælde det juletræ, vi allerhelst ville have – helt gratis. Det var en stor dag, når vi i samlet trop gik op i granplantagen for at fælde det smukkeste træ.

Træet blev pyntet "lillejuleaften", når Niels og jeg var kommet i seng. Træet stod så inde i den pæne stue, hvortil vi var forment adgang, indtil vi havde spist juleaften. Vi fik flæskesteg og ris à la mande og drak nisseøl til. Så blev Niels og jeg sammen med faster Ellen sendt ud i køkkenet, og far og mor tændte juletræet. Vi kom så ind i stuen, mens mor spillede "Det kimer nu til julefest". Så var det jul i det lille hjem.

Før jul havde mor syet små kurve til juletræet af silkepapir. Det havde hun lært hjemme på "Grimsbjerg". Der blev bagt og kogt rødkål, og far havde hentet en halv gris hjemme i Mejlby. Den blev pakket i et par gamle kufferter og spændt bag på motorcyklen.

Af julegaver husker jeg ikke noget særligt. Et nyt dukkehoved, et spil Ludo og lignende. Af bedstemor i Mejlby fik jeg altid undertøj, så den pakke blev først åbnet 2. juledag. Den var kedelig, syntes jeg. Men mor var sikkert glad for den.

Mens bedstemor på Grimsbjerg levede, samlede hun hele familien 1. juledag. Vi kom til frokost. De voksne spiste oppe i salen, og vi børn spiste på kontoret. Efter frokosten snakkede damerne om løst og fast, og mændene spillede kort. Sidst på eftermiddagen blev juletræet tændt i spisestuen, så skulle alle komme og synge julesalmer, som mor så spillede til. Det var svært for de kære onkler at undvære kortene så længe.

Vi fik også aftensmad. Dengang kunne man få hjælp nok i køkkenet, også selv om det var juledag. Senere blev sammenkomsten ændret til 5. juledag, da onkel Ejnar og tante Kirsten holdt julegilderne.

Vi var også her i Mejlby en af dagene i julen. I de dage, vi var hjemme i Marie Magdalene, spillede mor julesalmer, og far læste op af "Ved julelampens skær". Det var et hæfte med julefortællinger.

I sommerferierne var jeg en uge i Aarhus hos faster Rie og onkel Johannes, og så var fætter Niels en uge hos os. Jeg var i Aarhus, da ammunitionsskibet sprang i luften i havnen den 4.07.1944. Det gav et mægtigt brag.

Det var også på ferie i Aarhus, at jeg første gang så en film. Det var Sørensen og Rasmussen, den med kong Frederik VII og grevinde Danner. Den må have gjort indtryk, siden jeg husker det endnu.

Jeg var også her i Mejlby hos mine bedsteforældre. De forkælede mig og naboens datter Anna Skovborg, som kom herop og legede med mig, så jeg kedede mig slet ikke. Vi nød det sammen.

Nytårsaften husker jeg ikke som noget særligt. Juletræet blev tændt, og vi sang "Vær velkommen herrens år". Far læste op, eller vi hørte radio. Det var før TV kom. Radioen gik på akkumulator, da vi ikke havde elektricitet i Marie Magdalene. Det havde til gengæld bedstemor og bedstefar her i Mejlby, så det store nummer, når vi var på besøg her, var, at jeg skulle tænde lyset – tænk engang – bare ved at trykke på en kontakt.

Bedstefar havde fødselsdag den 23. august, og den skulle fejres, enten det var høsttid eller ej. I 1939 ville han på udflugt den dag, så far bestilte Arne Hald i Ryomgård. Han havde en syv-personers lillebil. Vi kørte først til Mejlby efter mine bedsteforældre og derefter videre til Aarhus. Her fik jeg tre sommerkjoler, og mor fik to i en forretning der hed "Hvidbjerg Christensen". Jeg tror, den lå i Mejlgade. Det var bedstefar, der betalte kjolerne, og det gik nok fars ære for nær, for han kunne ikke lide, at vi snakkede om den tur. Fra Aarhus kørte vi til "Himmelbjerget", så jeg havde bare alle tiders tur.

Vi var på besøg her i Mejlby tre gange om året. Det var jul, påske og så den 23. august. Far lejede Arne Hald til at køre herop. Det kostede 10 kroner, som bedstefar betalte. Det er de sjoveste ting, der brænder sig fast i hukommelsen. Blandt andet fik vi næsten altid boller i selleri til aftensmad, og når jeg nu mærker duften af selleri, tænker jeg på bedstemor og besøgene heroppe. Jeg fik også lov til at få alt det wienerbrød, som jeg kunne spise – og fik også resten med hjem.

FLYTNING TIL MEJLBY

Den 12. oktober 1940 døde min bedstefar, og vi skulle flytte til "Nørregård". Vores gård "Højslet" blev solgt til en nabosøn til 1. november, og vi flyttede hertil. Jeg husker, det både blæste og regnede, da vi sad i førerhuset i vognmand Østergaards lastbil. Han kørte flere gange, men mor, Niels og jeg var med det sidste læs. Jeg mener at huske, at far og faster Ellen kørte herop på motorcyklen, for de skulle gøre rent til sidst, efter vi var kørt

Bedstemor fik indrettet en stue i soveværelset, og far, mor, Niels og jeg sov på kvisten. Da Hanne blev født, flyttede jeg ind på det lille værelse. Det var dejligt om sommeren men koldt om vinteren, der var nemlig ingen varme på loftet dengang, så det var ned i køkkenet i en fart, når man vågnede.

Hanne blev født den 18. april 1943. Det var meningen, at mor skulle føde på en privat klinik, der lå på Østergade i Aarhus, og hun var indmeldt. Da det var under krigen med luftalarm og uro, besluttede hun dog at blive herhjemme. Så blev møblerne i "den nye stue" flyttet ind i spisestuen og soveværelset ned i stuen, så her er Hanne født. Mor skulle ligge i sengen i 10 dage, det brugte man dengang.

Mor blev passet op som en anden dronning. Der kom en kone fra Mejlby. Hun hed Katrine Stæhr, og så var der en ung pige i huset som hed Marie foruden bedstemor og mig. Sygeplejersken kom to gange om dagen. Hun vaskede og plejede både Hanne og mor. Om eftermiddagen kom nabokonerne på barselsvisit. De kom næsten alle med en napoleonstærte, så det spiste vi flere gange dagligt.

Man kunne ikke købe andet end kager og bøger under krigen. Babytøj var det næsten umuligt at skaffe. Så det var godt, at bedstemor havde et stort lager af lagner, håndklæder og en garderobe, der kunne sys om. Jeg husker, at jeg fik syet en hvid kjole og jakke af lagenstof, og så var der røde knapper og et rødt bælte til. Mor fik syet en cottoncoat af to farvede lagner.

Bedstemor havde leddegigt og sad for det meste i en stor stol ved siden af kakkelovnen. Hun var god til at fortælle historier for os børn, selv Hanne læste hun for, når hun sad på potten, bundet til et bordben med en ble og omkring et år gammel. Jeg husker, bedste sagde, at Hanne forstod, hvad hun læste, for Hanne var sådan et klogt barn. Jeg har tit hjulpet bedste i tøjet og friseret hende, mens hun fortalte en masse om familien og slægten. Det var nok allerede dengang, at jeg fik interessen for at vide mere om vores slægt.

HVAD JEG HUSKER FRA MIN SKOLETID

Jeg har gået i skole i syv år, fra 1.april 1937 til 1.april 1944.

Jeg husker tydeligt min syv-års fødselsdag den 12 marts 1937 , i fødselsdagsgave fik jeg en brun lædertaske, en såkaldt Rumpedasker, et penalus der var slangeskindspræget, en rød Ole Bole A.B.C., en tavle og grifler, så nu var jeg udstyret til at komme i skole.

Jeg mindes endnu den første skoledag, da jeg lidt betænkelig gik ind ad vejen til Marie Magdalene, jeg havde min jævnaldrende kammerat Arne ved hånden indtil vi nærmede os skolen, så ville han ikke følges med mig mere, bagefter os gik vore mødre.

Vi kom ind i skolestuen hvor Lærer Jørgensen tog imod os, og førte vore navne ind i en stor protokol.

Så kom fru Jørgensen og inviterede vore mødre på kaffe inde i privaten, der stod så alle vi børn og kikkede på hinanden, vi følte os meget fremmede og kendte kun et par af kammeraterne, det at komme i skole var en stor forandring i dagligdagen dengang,vi gik jo ikke i børnehave og kendte mange børn som i gør i dag.

Der var to gamle skoler i Marie Magdalene, de lå i hver sin ende af byen.Vi gik tre dage i Lærer Jørgensens skole og tre dage i Lærer Thorups skole. Vi gik også i skole om lørdagen.

Alt skriftligt arbejde skrev vi på en tavle med en griffel når tavlen var skrevet fuld gik jeg op til læreren der så rettede eventuelle fejl i diktat eller regnestykker, derefter tørrede jeg tavlen ren med en klud og forsatte med at arbejde.

De gamle skoler var delt i fire klasser, men i 1939 blev der bygget en ny skole med syv klasser. Det jeg husker bedst fra indvielsen er at vi børn fik sodavand og wienerbrød noget helt usædvanligt dengang, og så havde den nye skole en mægtig stor gymnastiksal, sådan en havde de gamle skoler ikke. Gymnastik foregik engang imellem på legepladsen, hvis det var godt vejr.

Jeg var meget glad for at gå i skole, men så den 12. oktober 1940 skete der en omvæltning, for da døde min Bedstefar i Mejlby og mine forældre skulde hjem for at overtage gården her i Mejlby den 1. november 1940.

Nu skulde jeg pludselig skifte skole. Det var bestemt ikke sjovt dengang. I resten af min skoletid var jeg tilflytter, den eneste på hele skolen.

Jeg var meget glad for timerne for der kunde jeg klare mig, men i frikvarterene blev jeg tit drillet.

Læreren, som hed Grønbæk, var en dygtig underviser og fortæller. Skolefagene var regning, læsning, skrivning, diktat, bibelhistorie med salmevers, danmarkshistorie og sang.

Bagerst i klasselokalet var et skab med udstoppede fugle og en hugorm i sprit. Dem fortalte Grønbæk lidt om – det var naturhistorie dengang.

Drengene lærte praktisk arbejde. Hver sommer kom nogle vogne med tørv til opvarmning af skolestuen om vinteren. De blev hældt af på legepladsen, og så bar drengene dem ind i et brændeskur, imens fik pigerne en diktat eller en genfortælling at arbejde med

Vor årlige udflugt foregik på cykle til Åkrogen i Risskov. Her badede vi, spiste vor madpakke og cyklede hjem igen.

Det var i krigsårene og derfor kunde man ikke købe cykledæk, så dækkene var i en meget dårlig stand, og rigtig mange punkterede. Vi var så heldige i min klasse var to drenge specialister i at lappe. Deres fædre var smed og cyklehandler, så de var oplært hjemmefra. Når ens cykle var punkteret satte man sig i vejgrøften og ventede på lappeholdet. Jeg husker de engang lappede 32 cykelslanger på en udflugt, så der var ikke megen tid til at bade i.

FERIE OG FRITID

Min sommerferie tilbragte jeg mest hjemme. Jeg var dog på ferie i Aarhus et par gange hos min Faster og Onkel. Jeg var på ferie hos dem den 4. juli 1944, da sprang et ammunitionsskib i luften nede i Aarhus Havn. Det gav et mægtig brag og hele byen rystede.

Det var på ferie i Aarhus jeg så min første film i en biograf det var Sørensen og Rasmussen, den med Frederik den 7. og grevinde Danner. Efter krigen kom der et par gange om året en omrejsende biograf, som spillede i forsamlingshuset, der viste de film som Barken Margrethe af Danmark og Ditte Menneskebarn.

Musik hørte jeg fra radioen, men ellers spillede min Mor meget på klaveret. vi havde noder til moderne slagere, børnesange og Højskolesangbogen. Selv fik jeg klaverundervisning fra jeg var 10 år. Far og Mor sang tit om aftenen, de lærte mig mange børne- og højskolesange at kende. Jeg mindes endnu når Far sang Den spillemand snapped fiolen fra væg.

Far læste meget ofte op om aftenen i juletiden af julehæfter ellers af bøger, det var jo før vi havde T.V.

Min Bedstemor boede hos os, hun havde leddegigt og kunde ikke så meget med sine hænder, men hun kunde fortælle og læse historier for mig og mine søskende.

Bedste hjalp mig med at lære salmevers, og så hjalp jeg hende med at få tøj på og med at blive friseret, hun havde langt hår med knold i nakken. Jeg fik 25 øre om ugen i lommepenge af Bedstemor, de blev brugt til slik eller til sparemærker som kunde købes hos læreren. Når siden var fyldt med mærker, kom den opsparde sum penge ind på en bog i sparekassen.

Da jeg var 12 år, lærte min Far mig at malke med hånden, vi havde en gammel fredelig ko nummer 17, som jeg malkede hver aften indtil vi fik en malkemaskine.

Det var vanskeligt at skaffe tøj under krigen, jeg havde en hvid kjole med et rødt bælte, den var syet af en lagen, den lokale skrædder syede en frakke til mig af min Bedstefars frakke.

Vi havde ikke lange bukser om vinteren, men hjemmestrikkede strømper. De var varme men kradsede på benene.

Gummistøvler kunde heller ikke fås. Jeg var heldig at have et par skistøvler, når der var meget sne fik jeg et par gamle strømper oven på støvlerne, dels for at stå fast på isen, når vejen var glat (jeg gik tre kilometer til Mejlbj) og dels for ikke få sne i støvlerne.

KONFIRMATION

Jeg havde en lang hvid konfirmationskjole. Den købte min Mor engang hun var i Aarhus, hun håbede den passede mig, for det var den sidste forretningen havde, og den fik ikke flere hjem.

Den passede mig, senere blev den farvet rosa og klippet kort til en sommerkjole, og til sidst syet om til min lillesøster så den blev udnyttet godt.

Det er hvad jeg husker fra en dejlig barndom, som var meget forskellig fra mine børnebørns

Jeg blev konfirmeret i Todbjerg Kirke den 16. april 1944. I efteråret 1943 begyndte jeg at gå til konfirmationsundervisning. Vi fra Mejlby Skole skulle cykle til Todbjerg tirsdag og fredag, hvor undervisningen var fra klokken 9:00 til 11:00. Den foregik i et lille værelse i gavlen af præstegården, her sad vi 24 børn på nogle meget smalle bænke.

Jeg sad tæt ved en kakkelovn, den enten var kold eller gloende, alt efter som præstens tjenestepige fik fyret i ovnen. Efter undervisningen cyklede vi til Mejlby Skole, her var så skolegang fra klokken 12:30 til 15:30. Jeg havde madpakke med, som blev spist i middagspausen. Der var for langt til at cykle hjem og spise. Kammeraterne, der boede i Mejlby, tog hjem om middagen, de dage vi gik til præst.

Det var vanskeligt at købe tøj under krigen. Min konfirmationskjole købte mor en dag, hun var i Aarhus for at handle. Forretningen havde kun to kjoler tilbage, så hun valgte den, hun mente kunne passe mig. Den var hellang med perlebroderi på hele forstykket, og den passede mig fint, så det var et godt køb. Min andendagskjole var mørkeblå med rødt bælte, og skoene var af blårødt spætteskind med røde kanter. Dertil fik jeg en brun frakke og en lysegrå "babshat", så jeg var "flot" – syntes jeg da selv.

Min veninde Anne Skovborg blev konfirmeret samme dag som jeg. Vi kørte til Todbjerg i hestevogn. Far havde en charabanc, en stor vogn til to heste. På forsædet sad far og Skovborg, og bagi på to sidevendte agestole sad mor og Ellen Skovborg på den ene, og på den anden sad Anne og jeg. Far spændte hestene fra i en gård i Todbjerg, og her stod de, mens vi var i kirke. Efter konfirmationen kom vi hjem til et hus fyldt med gæster. De var kommet cyklende eller i hestevogn. Familien fra Aarhus kom med rutebil til Mejlby og spadserede så herved til Nørregård.

Middagen bestod af suppe, steg og is. Isen kom bageren med i en stor kasse. Den var dækket til af kulsyresne, det var jo før vi fik frysebokse. Vi fik vand til maden, dog kirsebærvin til isen. Det brugte man dengang. Jeg husker, det blev tordenvejr om aftenen, og lyset gik ud, så der blev tændt stearinlys over hele huset.

Af gaver fik jeg Marguerithalskæde og –armbånd, et sølvarmbånd, en visittaske, toiletsæt med mere. Af bedstemor fik jeg en sparekassebog. Hun sagde, jeg skulle købe en symaskine for pengene.

Jeg syede altid tøj til mine dukker, så hun mente, jeg ville også sy til mig selv og mine eventuelle børn engang. Det må jeg da sige, hun fik ret i.

Tirsdagen efter konfirmationen havde vi andendagsgilde med naboer til spisning. Senere på ugen havde Anna og jeg sammenskudsgilde med vore kammerater. Pigerne kom om eftermiddagen til kaffe og spisning nede hos Anna. Derefter gik vi hjem til os, hvortil også drengene var inviteret. Vi dansede i spisestuen til musik af Rasmus Lundkvists violin og fik forfriskninger i stuerne. Søndagen efter var konfirmanderne med forældre til gudstjeneste og altergang. Det var en fast tradition, man havde dengang.

Om sommeren var jeg "pige" herhjemme.

UNGDOMSÅR

Den 12. september 1944 døde bedstemor af en hjerneblødning i sin seng herhjemme på gården. Hun skulle så i kiste og blev kørt op til kapellet ved Mejlby Kirke, hvor kisten stod, indtil hun blev begravet den 17. september. Jeg husker naboer og familie kom for at synge bedstemor ud, så blev kisten stillet på en sort rejsefjedervogn, som vi havde lånt af Ras Arne. Her tjente fars fætter Arne fra Egaa, så det var ham, der kørte vognen op til Mejlby. Den var pyntet med gran og blomster, hvor siderne var slået ned, så kisten stod frit. Vi yngre gik efter kisten, mens nogle ældre kørte i hestevogn. Der var pyntet på vejen med blomster og grangrene ud for hver gård. Jeg husker ikke så meget fra selve begravelsen andet, end at vi havde stor spisning herhjemme og mange køretøjer i gården.

I efteråret 1944 begyndte jeg på Martha kursus. Vi var en fem–seks veninder, der en eftermiddag om ugen cyklede til Hjortshøj. Var det grimt vejr, tog vi rutebilen. Kurset blev holdt i stuen til Hjortshøj Forsamlingshus. Et Martha kursus varede tre år. Det bestod af tre vintre med almindelig madlavning og sidst finere madlavning. Jeg husker, at jeg fik ug i citronfromage.

Sommerkurserne var fordelt på barnepleje, sygepleje, samariterkursus, tilskærerkursus og kjolesyning. Så var vi udrustet til at blive husmor. Til afslutningen husker jeg, at vi fik overrakt kursusbevis og Marthanålen. Og så var der spisning og underholdning. Jeg optrådte her som bondepige, hvor jeg solo sang "Længe nok har jeg bondepige været".

Om sommeren gik jeg til gymnastik. Jeg prøvede også at spille håndbold, men der var jeg som en hund i et spil kegler, så det gik ikke.

Om vinteren dansede vi folkedans i skolens gymnastiksal til musik af Rasmus Lundkvist og ledet af Martin Kalstrup. Det sluttede hen på foråret med en opvisning, hvortil vi lejede folkedragter. Så var der kaffebord og bal bagefter.

I vinteren 1947–48 var jeg i bestyrelsen for præstens ungdomsforening, og vi bestemte, at vi ville spille dilettant hen på foråret 1948. Vi begyndte at øve på et stykke, der hed "Kærlighedens melodi". Jeg spillede en gårdmandsdatter, og i stykket var indlagt flere sange, som jeg sang solo. Det var meget spændende at optræde. Jeg har også optrådt i Mejlby Forsamlingshus. Her var jeg "Du skønne, fortryllende Kirsten". Jeg skulle bæres ind på scenen i en stor kurv, hertil lånte vi bagerens kurv til rundstykker. Jeg husker, at jeg til prøverne blev væltet ud på gulvet. Det havde vi meget sjov med. Godt jeg ikke var så tung dengang. Første gang jeg var på de skrå brædder, var til skolens juletræsfest i 1943. Vi opførte en lille nissekomedie, hvori jeg spillede nisseemor og sang en vuggesang for den lille nissepige.

Om sommeren havde vi en sportsfest. Her var håndbold og gymnastikopvisning om eftermiddagen, og om aftenen var der bal i Haarup Forsamlingshus. Det i Mejlby blev først bygget i 1949.

Engang spurgte mit barnebarn Anne: "Sig mig engang, farmor, hvordan fandt du egentlig farfar?" Så fortalte jeg hende følgende: Den 28. august 1948 var der høstfest i V.U. (Venstres Ungdom) på Gæstgivergården i Hornslet, så jeg cyklede derned – for selvfølgelig skulle jeg til V.U. bal. Under ballet fik jeg øje på en høj, flot fyr med fald i håret og i lyst sommertøj. Han lignede ikke rigtig de andre bønderkarle. Jeg tænkte, at ham skulle jeg score og sendte ham varme blikke. Det gav resultat, vi dansede nogle gange, og Søren spurgte, om vi skulle følges ad, da vi cyklede hjemad.

Hertil svarede Anne, "ja, og der var du vel nok heldig farmor", og det må jeg sige, for i skrivende stund har vi holdt sammen i 62 år. Så jeg var vel nok heldig. Vi mødtes så til forskellige arrangementer, og først nytårsaften var Søren inde og hilse på "den kære familie". Han kom så jævnligt på besøg, og vi mødtes til sport og eventuelt baller. Den 27.9.1949 havde Søren, Bodil og Gerda ungdomsfest med kaffe og dans i Lindaa Forsamlingshus. Det var Sørens 20-års fødselsdag den dag.

MARIENDAL

Om efteråret 1949 besluttede jeg sammen med min veninde Anna Skovborg, at vi ville prøve noget andet. Vi gik begge hjemme og var pige/karl, altså arbejdede både i huset og i stalden.

Vi så en annonce i avisen, hvor Grethe Hviid på "Mariendal" ved Beder syd for Aarhus søgte to piger til 1. november. Mor kendte fru Hviid, der var præstedatter fra Mørke, og mor var som ung veninde med fruens lillesøster. Mor ringede til fru Hviid og aftalte, at vi skulle komme ned og se på pladsen. Anna og jeg tog med rutebil til Fløjstrup gamle skole, og her holdt fru Hviid i deres bil og ventede på os. Vi kørte ned til gården, som ligger lige syd for Marselisborg- og Fløjstrup-skovene, lige ud til vandet. Fruen serverede kaffe og viste os rundt i huset. Vi aftalte lønnen til 165 kroner per måned, i vinterhalvåret havde vi fri hver tredje uge fra lørdag middag til mandag aften, om sommeren hveranden uge fra lørdag middag til søndag aften. Vore værelser lå i kælderetagen, tænk vi havde eget toilet med brusebad, ren luksus dengang. Vi mødte så i pladsen den 1. november.

Kort tid efter, at vi kom i plads, skulle der være jagt på Mariendal, og det foregik på følgende måde:

Jægerne kom om formiddagen, gik på jagt, fik så frokost, hvorefter de gik på jagt igen. Skolebørnene fra Fløjstrup skole kom som klappere, og de fik frokost nede i fyrrummet. Klokkeren 4 om eftermiddagen kørte alle hjem, og klokken 6 kom jægerne med damer i kjole og hvidt og i lange kjoler, meget fornemt og rigtig sjovt at prøve at være med til. Anna og jeg skulle hjælpe gæsterne af med overtøjet og senere med at servere, der var kogekone og hjælp i køkkenet. Vi skulle have sorte kjoler og små, hvide forklæder på.

Vi havde fri i julen begge to fra den 24. december om middagen til den 26. december om aftenen, men vi skulle være der til nytår. Det var skønt at være hjemme i julen og få besøg af Søren. Vi sås jo kun hver tredje uge. Søren havde også bestemt sig for at prøve noget andet. Han havde den 1. november fået plads som 2. karl på "Sellinggaard" ved Hadsten. Anna var forlovet med Gunnar Therkildsen. Han var elev på Malling Landbrugsskole, så han besøgte os ofte. Jeg var lidt misundelig og følte mig som "tredje hjul til en gig".

Vi havde det meget rart sammen. Jeg havde radio på mit værelse, så vi var mest der. Om aftenen kunne fruene råbe til os, at nu var der kaffe i anretterværelset, det var da service. Vi gik også ofte en tur ned til stranden om aftenen. Det var flot at se månen spejle sig i havet, især i blæsevejr, og se fyrtårnet blinke på Helgenæs og Tunø. Om sommeren trak vi i badetøjet hjemme på værelset og løb så ned til stranden.

Det var nytår, jeg kom bort fra! Vi skulle have mange gæster på Mariendal, venner og fin familie. Aksel Hviids søster var gift med guldsmed Hingelberg i Aarhus. Hans bror havde "Vilhelmsborg", en anden søster var frue på "Gerstorflund", og én var frue på "Norslund", så det var fra gårdene. Fruens bror havde Trøjborg Apotek i Aarhus, og en søster var gift med lægen i Ulfborg. Nytårsaften var der stor middag med lange kjoler og højt humør. Klokkerne 24 kom fruene og sagde, at vi skulle komme og skåle med dem. Det var da pænt af hende, men man følte sig lidt underlig i det fine selskab.

Vinteren gik stille og rolig. I fritiden syede og strikkede vi. Fruen gik på kursus i kjolesyning i Aarhus, mærkelig nok, for hun købte da dyre kjoler i Magasin. Men så en dag kom hun og sagde "kom lige her Sofie og hjælp mig, for de her ærmer passer ikke". Hun havde byttet ærmerne om, det så jeg straks, så da var jeg lidt stolt, at jeg var den klogeste! Om vinteren var der også teatertur med Mejlby Gymnastikforening. Anna og jeg ville selvfølgelig gerne med. Det hørte fruene, og hr. Hviid tilbød at køre os til bussen og hente os igen klokken 1 om natten. Han gav os en plade chokolade, som vi kunne tage med på turen. Det viser, hvor betænksomme de var.

Den 12. marts var en søndag. Jeg blev 20 år, men havde ikke fri, så Søren kom cyklende helt fra Selling for at besøge mig. Det var rigtig dejligt at se ham. Tænk, da han skulle hjem om natten, var det blevet snevejr, og han skulle helt til "Sellinggaard" på cykel. Hvad gør man ikke for at besøge kæresten!!

En nat sidst i marts blev jeg pludselig meget syg, jeg kastede op og havde stærke mavesmerter. Om morgenen kom fruene og så til mig. Hun sendte bud efter lægen, som konstaterede, at jeg havde blindtarmsbetændelse, og jeg skulle på sygehuset. Der kom en ambulance, men en bære kunne ikke komme ind på mit værelse. Så tog falkemanden mig i armene og bar mig ud til båren. Han sagde, det var godt jeg ikke vejede mere. Jeg vejede 55 kg dengang. Jeg kom på Amtssygehuset og blev opereret et par timer senere.

Jeg fik høj feber på tredjedagen efter operationen, så jeg måtte have pencillin, hvilket var ret sjældent dengang. Efter 10 dage kom jeg hjem til Mejlby på rekreation, og efter tre uger rejste jeg til Mariendal igen. Jeg måtte ikke løfte tunge ting, og det varede længe, før jeg igen kunne skære rugbrød i skiver. Det gjorde nemlig ondt i såret, der dækkede det halve af mit maveskind. Mens jeg gik herhjemme var det påske, og påskedag blev jeg for første gang inviteret med Søren til familiegilde. Det var lidt spændende, også selvom jeg allerede kendte flere af gæsterne og Sørenes søstre.

Nu lige et sidespring. Mor og Sørenes mor har været ungdomsveninder og kom sammen i deres unge dage. Sørenes mor er født i Ommestrup, og for at det ikke skal være "lyv", så har Sørenes mor og min morbror Aksel i "Skovly" været kærester i flere år. Mere endnu – da Lars havde konfirmation, mødtes Sørenes moster Karen og onkel Valdemar fra Viby, og da de hilste på hinanden ude i gangen, sagde onkel Valle, "jamen det er jo min gamle kæreste" – tante Lis kneb munden lidt sammen! Så det ser ud til, at jeg ikke var helt fremmed i familien.

Tilbage til Mariendal. Om sommeren havde vi mange feriegæster, så det gav en del ekstra arbejde, også selvom de skulle hjælpe til med for eksempel at bælge ærter, pille rejer og lignende. Jeg husker, de engang skulle have hummer, som en gammel fiskerkone kom med. De var levende og kravlede rundt på køkkengulvet. Fruen kom med en stor gryde til at koge vand i, som hun satte på komfuret. Så puttede hun de levende hummer i det kogende vand, men det kunne jeg ikke lide at se, og det samme gjorde hun med rejerne. Når vi slagtede, kom to halve grise ind på køkkenbordet, og fruene kom og viste os, hvordan den skulle parteres. Det havde vi ikke prøvet før. Herhjemme var det slagteren, der gjorde det. Det var første gang, vi var med til at fryse mad ned i en fryseboks, og der var også køleskab og røremaskine (Mastermixer) på Mariendal. Det kendte vi ikke hjemmefra – hverken Anna eller jeg.

Der boede en gammel fodermesterkone i en lille lejlighed ved gården. Vi kaldte hende "bedste". Hun hed Mariane og var mor og bedstemor til en daglejer og en karl, så derfor! Hun kom hver dag og spiste til middag, og så vaskede hun op i køkkenet, mens stuepigen vaskede op i anretterværelset. Herskabet spiste i spisestuen, hvor der var dækket med hvid dug og stofservietter i sølv servietringe med navn på. Vi spiste i køkkenet, som lå i underetagen.

Om sommeren gik Anna og jeg til stranden og badede, hvis det var godt vejr. Vi snakkede også sommetider med karlene, når de tyndede roer. De sagde, at det forstod sådan et par gårdmandsdøtre sig vel ikke på!! Det skal jeg vise jer, sagde jeg. Må jeg låne et hakkejern – det var ligegodt meget, var kommentaren. Det samme i høst, da viste jeg, at jeg kunne lægge et kornlæs med neg, for det havde jeg gjort mange gange derhjemme.

Ellers husker jeg ikke noget særligt mere. Vi var til høstfest på en restauration "Klondyke" nede ved Ajstrup strand, og så havde vi jagtfest på Mariendal, som jeg tidligere har fortalt om. Når jeg havde fri hveranden uge fra lørdag middag til søndag aften, cyklede jeg gennem skoven ind til rutebilstationen i Aarhus, tog rutebilen til Mejlby og gik til fods hele vejen hjem.

Den 8. august 1950 var vi inviteret til sølvbryllup hos faster Dagmar og onkel Jørgen i Bjerringbro. Far havde lejet en "lillebil" til turen. Jeg tog hjem til Mejlby og kørte med, og så hentede vi Søren på Sellinggaard – hvor var han flot i nyt, mørkt tøj. Han skulle præsenteres for hele familien, så jeg var meget stolt af ham. Jeg var også til ungdomsgilde på Sellinggaard. Det var sønnerne, der holdt det, og jeg var inviteret med sammen med Søren.

Anna og jeg skulle så rejse hjem til november fra Mariendal. Jeg havde 400 kroner med hjem, og for en del af pengene købte jeg en ny frakke. Den var figursyet, mørkerød og kostede 278 kroner. Det havde været et spændende år, skønt jeg tit savnede Søren, og også selv om der gik post og kom et lille brev til mig en gang i mellem.

Sofie Selling Rasmussen.

Mejlby, den 27-12-1999

